

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 15Co/59/2021
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6112206676
Dátum vydania rozhodnutia: 20. 10. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Jaroslav Mikulaj
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2021:6112206676.7

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Banskej Bystrici, v senáte zloženom z predsedu JUDr. Jaroslava Mikulaja a sudcov JUDr. Jaroslava Galla a JUDr. Klaudie Koskovej, v právnej veci žalobcu: Y. Z., nar. XX. XX. XXXX, bytom I., A. XXX/X, zastúpený: JUDr. Juraj Kus, advokát so sídlom v Michalovciach, Nám. osloboditeľov 10, proti žalovanej: Slovenská republika, za ktorú koná Generálna prokuratúra SR, Bratislava, Štúrova 2, o náhradu škody a nemajetkovej ujmy, na odvolanie žalovanej proti rozsudku Okresného súdu Banská Bystrica zo dňa 3 mája 2017, č. k. 10C/26/2012 - 439, takto

rozhodol:

- I. Rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku, ktorým uložil žalovanej povinnosť nahradiť žalobcovi nemajetkovú ujmu v sume 21 750 EUR, mení tak, že žalovaná je povinná zaplatiť žalobcovi 5 400 EUR v lehote do 30 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozhodnutia.
- II. Žalobu vo zvyšku z a m i e t a .
- III. Žiadna zo strán nemá právo na náhradu trov konania.

o d ô v o d n e n i e :

1. Pôvodným žalobným petitom sa žalobca domáhal žalobou podanou na okresnom súde dňa 8. marca 2012, aby mu žalovaná zaplatila náhradu škody vo výške 2.030,69 EUR s ročným úrokom z omeškania vo výške 9,5 % od 19. 1. 2012 do zaplatenia, všetko do troch dní od právoplatnosti rozsudku; taktiež náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 100.000 EUR s ročným úrokom z omeškania vo výške 9,5 % od 19. 1. 2012 do zaplatenia v rovnakej lehote ako aj náhrady trov konania.

2. Uviedol, že žalobou sa domáha podľa zák. č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci nahradenia skutočnej škody spočívajúcej v trovách obhajoby v trestnom konaní vo výške 2.030,69 EUR s ročným úrokom z omeškania a nemajetkovej ujmy vo výške 100 000 EUR s úrokom z omeškania. Tvrdil, že bol poškodený trestným stíhaním, ktoré začalo uznesením Úradu boja proti korupcii Prezídia Policajného zboru ČVS: SJP-46/OVOZTČ-BB-2003 zo dňa 20. 12. 2004 o vznesení obvinenia z trestných činov založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 185a ods. 1 Trestného zákona a z pomoci trestnému činu podvodu podľa § 10 ods. 1 písm. c) k § 250 ods. 1, 5 Trestného zákona. Trestné stíhanie skončilo rozsudkom Okresného súdu Michalovce zo dňa 22. 07. 2010, sp. zn. 8T/16/2009, ktorým bol v spojení s uznesením Krajského súdu v Košiciach zo dňa 25. 05. 2011, č. k 6To/87/2010 - 4255 spod obžaloby oslobodený. Poukázal na to, že skončenie trestného stíhania oslobodzujúcim rozsudkom má rovnaké právne účinky, ako zrušenie rozhodnutia o vznesení obvinenia. Bol trestne stíhaný 6 rokov a 5 mesiacov, bol obvinený z dvoch závažných zločinov a roky žil v psychickej traume a strese pod hrozbou vysokého trestu, čo zakladá nielen nárok na náhradu skutočnej škody, ale aj na nemajetkovú ujmu. Trestné stíhanie bolo široko medializované, ocitol sa v izolácii, odvrátili sa od neho kolegovia, priatelia i rodinní príslušníci. Pritom bol verejným činiteľom, ktorý predtým nebol trestne stíhaný. Odmietol aplikáciu § 17 ods. 4 zák. č. 514/2003 Z. z. v aktuálnom znení pre výpočet nemajetkovej ujmy s tým, že žaloba bola podaná pred jeho platnosťou a

účinnosťou, pričom toto ustanovenie odporuje čl. 46 ods. 3 a čl. 154z Ústavy Slovenskej republiky, ako aj čl. 5 ods. 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

3. Žalovaná žiadala žalobu zamietnuť, pričom pôvodne namietala svoju pasívnu vecnú legitimitáciu Generálnej prokuratúry SR na zastupovanie štátu tvrdiac, že škodu nespôsobil prokurátor a pasívne legitimitované malo byť Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky. Žalobu nemožno akceptovať, lebo nie je daný nezákonný titul, a to uznesenie o vznesení obvinenia nie je nezákonné len preto, že sa neskôr v rozsiahlom súdnom konaní vina nepreukázala. Súd konštatoval, že sa skutok stal, len v ňom nevidel trestný čin. Neboli preukázané okolnosti zakladajúce nárok žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy.

4. Žalobca podaním zo dňa 19. 5. 2014 žiadal, aby súd povolil rozšírenie jeho žaloby o sumu 34.840,40 EUR z titulu ušlej mzdy za obdobie od 1. 10. 2003 do 25. 5. 2011.

5. Okresný súd na pojednávaní dňa 9. 7. 2014 pripustil rozšírenie žaloby.

6. Podaním zo dňa 15. 7. 2014 žalobca zobral žalobu späť sčasti vo výške 1.015,345 EUR, pokiaľ požadoval náhradu škody za obhajobu v trestnom konaní. Okresný súd na pojednávaní dňa 27. 1. 2015 konanie o zaplatenie 1.015,345 zastavil.

7. Na pojednávaní dňa 3. 3. 2015 žalobca zobral žalobu o zaplatenie 34.840,40 EUR späť a žiadal v tejto časti konanie zastaviť s tým, že predmetom konania tak zostala skutočná škoda vo výške 1.015,345 EUR náhrada nemajetkovej ujmy 100.000 EUR s úrokom z omeškania.

8. Okresný súd na pojednávaní dňa 17. 3. 2015 uznesením zastavil konanie v časti o náhradu ušlej mzdy za obdobie od 1. októbra 2003 do 25. mája 2011 v sume 34.840,40 EUR.

9. Okresný súd prvýkrát rozhodol vo veci rozsudkom zo dňa 17. 03. 2015, č. k. 10C/26/2012 - 380, v spojení s opravným uznesením zo dňa 15. 05. 2015, č. k. 10C/26/2012 - 338 tak, že: „Napadnutým rozsudkom okresný súd rozhodol tak, že: „Odporca je povinný nahradiť navrhovateľovi skutočnú škodu v sume 1 015,345 Eur s 9,5% úrokom z omeškania od 19. januára 2012 do zaplatenia, všetko v lehote 3 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia. Odporca je povinný nahradiť navrhovateľovi nemajetkovú ujmu v sume 17 600 Eur v lehote 3 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia. Vo zvyšku súd návrh zamietá. O trovách konania rozhodne súd po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.“

10. Opravným uznesením zo dňa 15. mája 2015 rozhodol, že správne znenie druhej vety výroku rozsudku Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 10 C/26/2012-380 zo dňa 17. marca 2015 znie: odporca je povinný nahradiť navrhovateľovi nemajetkovú ujmu v sume 19.000 EUR v lehote troch dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

11. Na základe odvolaní žalobcu a žalovanej odvolací súd rozsudkom zo dňa 22. februára 2017, č. k. 15 Co/488/2015-414 rozhodlo tak, že: „I. Rozsudok okresného súdu v prvom výroku o povinnosti žalovaného nahradiť žalobcovi skutočnú škodu v sume 1015,345 € s príslušenstvom potvrdzuje. II. Vo zvyšku rozsudok okresného súdu v spojení s opravným uznesením zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.“

12. Následne okresný súd rozhodol rozsudkom zo dňa 3. mája 2017, č. k.: 10C/26/2012-439 tak, že: „Žalovaný je povinný nahradiť žalobcovi nemajetkovú ujmu v sume 21.750 EUR v lehote 3 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia. Vo zvyšku súd žalobu zamietá. Žalobca má právo na náhradu 1/2 trov konania žalovaného.“

13. Proti tomuto rozsudku podali opätovne odvolanie žalobca aj žalovaná. Žalovaná žiadala, aby odvolací súd vo veci rozhodol podľa § 390 CSP a sám rozhodol tak, že žalobu zamietne. Namietala, že žalobcom uplatnenú nemajetkovú ujmu považuje za nedostatočne preukázanú, pričom v tejto súvislosti uviedla, že poukazuje na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorý priznáva nemajetkovú ujmu v oveľa nižších sumách. Taktiež podľa jej názoru sa súd neriadil rozhodnutím Krajského súdu v Banskej Bystrici, ktorý mu poskytol „vodítka“ pre výpočet sumy pre dostatočné zadostučinenie, ktoré vychádza z ustálenej českej judikatúry a predstavuje približne 300 - 400 EUR za prvé dva roky stíhania a za ďalšie roky približne 600 - 800 EUR.

14. Žalobca v odvolaní uviedol, že odvolanie podáva proti celej výrokovej časti. Žiadal, aby odvolací súd rozhodol tak, že zmení napadnutý rozsudok a žalobe v celom rozsahu vyhovie. Poukázal na odvolacie dôvody podľa § 365 ods. 1 písm. b), d), f) a h) O. s. p.. Namietal, že súd prvej inštancie na jednej strane tvrdí, že ustanovenie § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. priamo aplikovať nemôže, na druhej strane priznáva, že týmto ustanovením si pomohol. Takýto výklad práva považuje za rozporný s čl. 154 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky.

15. Podľa jeho názoru priznaná suma je v rozpore s negatívnymi následkami, ktoré boli spôsobené trestným stíhaním žalobcovi, pretože bol stíhaný 6,5 roka. Bol obvinený až z dvoch zločinov, zo zločinu podvodu, kde je trestná sadzba odňatia slobody až 12 rokov, ako aj za zločin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny, kde je trestná sadzba odňatia slobody až 10 rokov. Za toto obdobie sa

musel zúčastňovať úkonov trestného konania v prípravnom konaní a v konaní pred súdom. Nachádzal sa v tomto čase v stave právnej neistoty a prežíval duševný nepokoj z obavy a hrozby vysokého trestu. Kauza bola značne medializovaná, meno žalobcu bolo spájané s mafiou a bol považovaný za člena zločineckej skupiny. Svedkovia potvrdili, že uverili tomu, že žalobca je skorumpovaný, že sa spojil s mafiou a všetci na neho zmenili názor. Žalobca sa tak ocitol v izolácii vo všetkých oblastiach života. Súd prvej inštancie správne poukázal na tieto negatívne následky, ale priznal náhradu nemajetkovej ujmy neprimerane nízku. Hoci priznanie výšky je založené na správnej úvahe súdu, súd sa dôsledne neriadil kritériami uvedenými v § 17 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z. z.. Nijako nezdôvodnil, prečo by požadovaná nemajetková ujma vo výške 100.000 EUR nebola primeraná vzhľadom na negatívne následky spôsobené trestným stíhaním, v tomto smere rozsudok považuje za nepreskúmateľný. Každý prípad zásahu do osobnostných práv fyzickej osoby je iný a je potrebné ho posúdiť individuálne. Limity priznávania náhrady nemajetkovej ujmy nemožno všeobecne paušalizovať. V tomto smere poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 16. marca 2016, sp. zn. 7 Cdo/262/2015.

16. Okresný súd sa taktiež nijako nevysporiadal s otázkou, prečo nepriznal úroky z omeškania. V tejto súvislosti poukázal na ustanovenie § 16 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z., § 517 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka, § 3 nariadenia vlády číslo 87/1995 Z. z., pričom poukázal na to, že omeškanie sa odvíja od splatnosti dlhu, pričom je potrebné vychádzať z § 16 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z., podľa ktorého lehota z omeškania začína plynúť najskôr dňom oznámenia, že nárok poškodeného nebude uspokojený, alebo uplynutím šesťmesačnej lehoty na predbežné prerokovanie nároku. Z listu žalovaného zo dňa 8. 12. 2011 ako zaslania odpovede na žiadosť o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody je zrejmé, že táto mu bola doručená 18. 7. 2011, k uspokojeniu nároku nedošlo, žalovaný sa dňom nasledujúcim po uplynutí šesťmesačnej lehoty, teda dňom 19. januára 2012 dostal do omeškania s plnením peňažného dlhu. Preto sa oprávnene domáha priznania úrokov z omeškania od tohto dátumu do zaplatenia. Taktiež namietal závery súdu vo vzťahu k rozhodnutiu o trovách konania. Vyslovil názor, že súd mu mal priznať plnú náhradu trov konania z prisúdenej sumy. Rozsudok považoval za nepresvedčivý, vzbudzujúci vážne pochybnosti.

17. Žalovaná v písomnom vyjadrení k odvolaniu žalobcu uviedla, že jeho odvolanie považuje v celom rozsahu za nedôvodné. Poukázala na dôvody, ktoré uviedla vo svojich písomných podaniach ako aj na pojednávaní, ako aj na to, že dôkazné bremeno je na žalobcovi, ktorý ho neuniesol. Žalobcom uplatnenú nemajetkovú ujmu považuje za nepreukázanú. Zotrvála na svojich tvrdeniach uvedených v odvolaní.

18. Odvolací súd rozhodol rozsudkom zo dňa 14. novembra 2018, č. k. 15 Co/178/2017-462 tak, že: „I. Rozsudok okresného súdu v prvom a druhom výroku potvrdzuje. II. Odvolanie žalovaného voči druhému výroku, ktorým prvoinštančný súd žalobu zamietol, odmieta. III. Rozsudok okresného súdu v treťom výroku o trovách prvoinštančného konania mení tak, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi náhradu trov prvoinštančného konania v rozsahu 100 % z prisúdenej sumy do troch dní od právoplatnosti uznesenia, ktorým súd prvej inštancie rozhodne o ich výške. IV. Žiadna zo strán nemá právo na náhradu trov odvolacieho konania.“

19. Z rozsudku odvolacieho súdu vyplýva, že vo veci rozhodoval (prvýkrát 22. februára 2017, druhýkrát 14. novembra 2018) aj s prihliadnutím na názor vyslovený najvyšším súdom v rozsudku zo 16. marca 2016 sp. zn. 7Cdo/262/2015 a z 12. decembra 2012 sp. zn. 7Cdo/145/2011, 4Cdo/171/2005 zo dňa 27. apríla 2006, ako aj s prihliadnutím na závery ESLP vo veci Karhuvaara a Iltalehti v. Fínsko. Okresný súd a odvolací súd aplikovali z. č. 514/2003 Z. z., § 17 ods. 3, 4 a zák. č. 215/2006 Z. z., pričom akceptovali maximálny limit predpokladaný vtedy zák. č. 215/2006 Z. z..

20. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu žalovaná podala dovolanie, o ktorom Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol uznesením zo dňa 29. júna 2021, sp. zn. 5Cdo/127/2019 tak, že rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 14. novembra 2018 sp. zn. 15Co/178/2017 vo výroku, ktorým potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie o uložení povinnosti žalovanej zaplatiť žalobcovi nemajetkovú ujmu v sume 21.750 EUR a vo výrokoch o náhrade trov prvoinštančného a odvolacieho konania zrušil a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie.

21. Preskúmaním veci dovolací súd dospel k záveru, že dovolanie žalovanej je prípustné a tiež dôvodné. Konštatoval, že dovolateľka v dovolaní stanovila právnu otázku určenia výšky náhrady nemajetkovej ujmy za nezákonné rozhodnutie vydané pred nadobudnutím účinnosti zákona č. 412/2012 Z. z. účinného od 1. januára 2013, ktorým sa menil zákon č. 514/2003 Z. z., v ustanovení § 17 ods. 4. Z dovolania vyplynulo, že právna otázka sa týka správnosti posudzovania primeranosti výšky náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej nezákonným rozhodnutím a nevyhnutnosti zohľadnenia iných hmotnoprávných predpisov tuzemského právneho poriadku upravujúcich odškodňovanie a judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva.

22. Poukázal na viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré sa danej problematike venujú. V rozhodnutí z 24. júla 2018 sp. zn. 3Cdo/19/2018 sa najvyšší súd zaoberal otázkou, či sa ustanovenie § 17 ods. 4 môže alebo nemôže vzťahovať na právne vzťahy založené pred 1. januárom 2013, pričom dospel k záveru, že na záveroch najvyššieho súdu o povinnosti všeobecného súdu určiť primeranú výšku náhrady spôsobenej nezákonným rozhodnutím po zohľadnení iných právnych predpisov slovenského právneho poriadku upravujúcich odškodnenie ako aj judikatúry ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva, ku ktorým dospel najvyšší súd skôr už v rozhodnutiach, kde bol uplatnený nárok na náhradu nemajetkovej ujmy podľa zákona č. 58/1969 Zb. nezmenili nič ani zákon č. 517/2008 Z. z., ani zákon č. 412/2012 Z. z.. Určenie maximálnej hranice náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej nezákonným rozhodnutím podľa zákona č. 412/2012 Z. z. tak, aby priznaná náhrada nebola vyššia ako náhrada za ujmu, ktorú utrpeli obeť trestných činov, je pokračovaním už v nastolenom trende legislatívnych úprav. Rovnakú otázku riešilo aj rozhodnutie zo 17. októbra 2018 sp. zn. 7 Cdo/100/2017.

23. Poukázal aj na staršiu judikatúru, ktorá sa týkala sporov, v ktorých išlo o náhradu nemajetkovej ujmy podľa zákona č. 58/1969 Zb.. Prax všeobecných súdov Slovenskej republiky dospela k záveru, že hoci zákon neupravoval náhradu nemajetkovej ujmy, vzhľadom na závery nachádzajúce sa v rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 31. mája 2007 sp. zn. 4 Cdo/ 100/177/2005, ktoré bolo publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky ako judikát Rc 13/2009, bol vyslovený záver, podľa ktorého tento nárok treba posudzovať aj podľa čl. 5 ods. 1 a 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, i keď nárok na odškodnenie vznikol podľa § 5 ods. 1 vyššie citovaného zákona. Poukázal na rozsudok SR zo dňa 17. júla 2012 v prípade Winkler proti Slovenskej republike.

24. Poukázal taktiež na rozhodnutie z 27. apríla 2006 sp. zn. 4Cdo/171/2005, v ktorom najvyšší súd konštatoval, že aj keď je výška zadostučinenia v peniazoch predmetom úvahy súdu, jeho úvaha sa musí opierať o celkom konkrétne a preskúmateľné hľadiská. Uplatnenie voľnej úvahy sa tak nesmie stať nepreskúmateľnou ľubovôľou súdu vymykajúcou sa akejkoľvek kontrole. Nemožno priznávať neprimerané či dokonca tak premrštené sumy, ktoré by vo svojich dôsledkoch viedli k bezdôvodnému obohacovaniu sa a ktoré by napr. pri porovnaní „odškodnenia“ zásahu do práva na ochranu osobnosti s „o odškodňovaním“ zásahu do iných základných práv zaručených Ústavou Slovenskej republiky mohli niektoré ujmy na iných základných právach (napr. ujmy na zdraví či dokonca živote) bagatelizovať.

25. Poukázal aj na svoje rozhodnutie z 31. júla 2012 sp. zn. 6Cdo/37/2012, v ktorom uviedol, že súd je povinný v rozhodnutí zdôvodniť a vyrovnáť sa s relevantnými argumentmi účastníka o neprimeranosti odškodnenia aj s prihliadnutím na rozsah odškodnenia v iných, prejednávanej veci obdobných veciach, pričom poukázal na nález ústavného súdu zo 6. decembra 2006 sp. zn. III. ÚS 147/06 a tiež rozsudok ESLP zo 17. júla 2012 v prípade Winkler proti Slovenskej republike.

26. V tejto súvislosti poukázal na svoje rozhodnutie z 30. decembra 2013 sp. zn. 6MCdo/15/2012, v zmysle ktorého je potrebné, aby súdy zobrali do úvahy aj iné hmotnoprávne predpisy upravujúce odškodnenie, napr. zákon č. 215/2006 Z. z., v zmysle ktorého v prípade, že trestným činom bola spôsobená smrť, má poškodený nárok na vyplatenie odškodnenia v sume 50 násobku minimálnej mzdy; pri trestnom čine znásilnenia, sexuálneho násillia alebo sexuálneho zneužívania za spôsobenú morálnu škodu stanovuje limit odškodnenia vo výške 10 násobku minimálnej mzdy. Súd sa musí zaoberať aj otázkami, v čom je nemajetková ujma žalobcu v jeho spoločenskom, pracovnom, rodinnom živote spôsobená nezákonným rozhodnutím a väčšia v porovnaní so smrteľným následkom trestného činu, resp. s morálnou škodou spôsobenou trestným činom znásilnenia, sexuálneho násillia alebo sexuálneho zneužívania.

27. Najvyšší súd konštatoval, že žalobca uplatnil nárok na náhradu nemajetkovej ujmy podľa zákona č. 514/2003 Z. z., ktorý na rozdiel od zákona č. 58/1969 Zb. upravuje možnosť priznať aj túto náhradu, pričom poukázal na novelizácie tohto zákona, a to zákon č. 517/2008 Z. z. ako aj č. 412/2012 Z. z.. V tejto súvislosti poukázal na znenie § 17 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z. z. v znení zákona č. 517/2008 Z. z., ktorý upravuje kritériá, na ktoré sa prihliada pri určení výšky nemajetkovej ujmy. Taktiež poukázal na ustanovenie § 17 ods. 4 tohto zákona v znení zákona č. 517/2008, kde bol stanovený minimálny limit výšky nemajetkovej ujmy spôsobenej nezákonnými rozhodnutiami uvedenými v § 7 a § 8 tak, že jej výška je najmenej jedna tridsatina priemernej nominálnej mesačnej mzdy zamestnanca v hospodárstve Slovenskej republiky za predchádzajúci kalendárny rok, a to za každý, aj začatý deň pozbavenia osobnej slobody.

28. Podľa § 17 ods. 4 citovaného zákona v znení zákona č. 412/2012 Z. z. výška náhrady nemajetkovej ujmy priznaná podľa § 17 ods. 2 nemôže byť vyššia ako výška náhrady poskytovaná osobám poškodeným násilnými trestnými činmi podľa osobitného predpisu, ktorým sa rozumie zákon č. 215/2006 Z. z., ktorým bol stanovený maximálny limit výšky náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej nezákonným

rozhodnutím. Následne poukázal na názor Európskeho súdu pre ľudské práva, podľa ktorého náhrada nemajetkovej ujmy v obdobných prípadoch musí byť rozumne primeraná utrpenej ujme na povesti (napr. Tolstoy Miloslavsky v. Spojené kráľovstvo). Taktiež, že pri určovaní výšky náhrady ujmy treba vychádzať z dôkazov preukazujúcich výšku ujmy, pričom odkázal na prípad Flux v. Moldavsko, Steel a Morris v. Spojené kráľovstvo. ESLP taktiež vyjadril názor, podľa ktorého výška náhrady v konkrétnom prípade musí zohľadňovať výšku náhrady priznávanej vnútroštátnymi súdmi v iných prípadoch týkajúcich sa poškodenia dobrej povesti, napr. Público - Comunicação Social, S. A. v. Portugalsko. ESLP taktiež konštatoval, že pri určovaní výšky náhrady za porušenie osobnostných práv musí byť zohľadnená výška náhrady, ktorá je priznávaná za telesné zranenia alebo ktorá je priznávaná obetiam násilných činov, pričom náhrada za porušenie iných osobnostných práv by nemala bez existencie závažných a dostatočných dôvodov prevyšovať maximálnu výšku náhrady priznávanej za telesné zranenia alebo násilné činy, napr. Italehti a Karhuvaara v. Fínsko.

29. Najvyšší súd uviedol, že citované rozhodnutia sp. zn. 4Cdo/177/2005, 4Cdo/171/2005, 6Cdo/37/2012, 6MCdo/15/2012, 3Cdo/100/19/2018, 7Cdo/100/2017 predstavujú ustálenú rozhodovaciu prax najvyššieho súdu. Rovnaký právny názor zaujal najvyšší súd aj v rozhodnutí zo dňa 24. júna 2020 sp. zn. 6Cdo/38/2019.

30. Tento názor bol opakovane potvrdený a neskôr nebol prekonaný napriek iným právnym názorom vysloveným v rozhodnutiach najvyššieho súdu zo 16 marca 2016 sp. zn. 7Cdo/262/2015 a 30. júla 2019 sp. zn. 4Cdo/48/2017, v zmysle ktorého aplikácia § 17 v znení zákona č. 412/2012 Z. z. na prípady vzniku škody spôsobenej uznesením o vznesení obvinenia vydaného pred 1. januárom 2013 by znamenala pripustiť, že poškodenému zaniklo právo na náhradu nemajetkovej ujmy vo výške presahujúce limit zavedený citovaným zákonom, čo by znamenalo popretie princípu úplného odškodnenia a nepriepustné odňatie už existujúceho práva, čím došlo k porušeniu zákazu retroaktivity. Najvyšší súd konštatoval, že toto rozhodnutie nie je spôsobilé narušiť jasnú judikatórnu líniu zavedenú citovanými rozhodnutiami.

31. Tiež konštatoval, že princíp uvedený v rozhodnutí 6Cdo/38/2019 nepopiera princíp úplného odškodnenia, keďže nevylučuje vo výnimočných prípadoch priznať vyššiu náhradu nemajetkovej ujmy za predpokladu riadneho odôvodnenia zvýšenej závažnosti zásahu do práva poškodeného v dôsledku nezákonného rozhodnutia. Nejde teda o retroaktívnu aplikáciu ustanovenia § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z., pričom poukazuje na rozdiel medzi priamou aplikáciou predmetného ustanovenia (ku ktorej nedochádza) a zohľadnením iných právnych predpisov slovenského právneho poriadku aj judikatúry ESLP.

32. Záverom dovolací súd uviedol, že pokiaľ odvolací súd určil maximálnu výšku náhrady nemajetkovej ujmy bez uvedenia tých závažných dôvodov, ktoré existovali v prejednávanej veci, nezohľadnil závery najvyššieho súdu uvedené vo vyššie uvedených rozhodnutiach a výšku nemajetkovej ujmy určil bez zreteľa na právne predpisy slovenského právneho poriadku upravujúce odškodnenie a bez zreteľa na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, v dôsledku čoho sa odklonil od ustálenej praxe dovolacieho súdu.

33. Krajský súd, ako súd odvolací, preskúmal vec podľa § 379, 380 ods. 1, 2 CSP a po nariadenom pojednávaní podľa § 385 ods. 1 CSP rozsudok okresného súdu vo výroku o náhrade nemajetkovej ujmy podľa § 388 CSP zmenil.

34. Podľa § 388 CSP odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie zmenil, ak nie sú splnené podmienky na jeho potvrdenie, ani na jeho zrušenie.

35. Ako bolo uvedené v bode 8 tohto rozhodnutia, okresný súd zastavil konanie o náhradu ušlej mzdy v sume 34.840,40 EUR v zmysle bodu 6 o náhradu trov obhajoby v sume 1.015,345 EUR.

36. Predmetom konania tak zostala suma 1.015,345 EUR (skutočná škoda) a náhrada nemajetkovej ujmy v rozsahu 100.000 EUR, oba nároky s úrokom z omeškania.

37. Okresný súd priznal žalobcovi 1.015,345 Eur s úrokom z omeškania ako aj náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 19.000 EUR. Vo zvyšku žalobu zamietol. Krajský súd rozsudok o povinnosti žalovanej zaplatiť náhradu skutočnej škody s úrokom z omeškania potvrdil. Po zrušení výroku o náhrade nemajetkovej ujmy predmetom konania zostal nárok 100.000 EUR s príslušenstvom.

38. Okresný súd následne priznal rozsudkom žalobcovi nemajetkovú ujmu v rozsahu 21.750 EUR a vo zvyšku žalobu zamietol. Krajský súd následne po podaní odvolania rozsudok o náhrade nemajetkovej ujmy potvrdil ako aj v jeho zamietajúcej časti, ktorá sa týkala nároku prevyšujúceho priznanú sumu o náhradu nemajetkovej ujmy (v rozsahu 78.250 EUR) ako aj úrokov z omeškania. Námietku ohľadom úrokov z omeškania odvolací súd nepovažoval za dôvodnú, pretože povinnosť zaplatiť náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch vzniká až na základe súdneho rozhodnutia, v ktorom je určená doba plnenia. Až uplynutím takejto určenej lehoty plnenia sa dlžník dostáva do omeškania, pričom odvolací súd poukázal na rozsudky Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 14. marca 2012, sp. zn.

6Cdo/185/2011, rozsudok Najvyššieho súdu z 24. júna 1998, sp. zn. 1Co/15/97 uverejnený v Zbierke stanovisk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, zošit 3 pod poradovým číslom 45/2000.

39. Dovolanie podala žalovaná, najvyšší súd zrušil rozsudok krajského súdu vo výroku, ktorým súd potvrdil priznanie nemajetkovej ujmy v rozsahu 21.750 EUR a v súvisiacich výrokoch o trovách konania. V rozhodovanej veci predmetom konania zostal nárok o náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 21.750 EUR.

40. Odvolací súd preto po zrušení veci viazaný názorom najvyššieho súdu vec prejednal na pojednávaní, na ktorom zopakoval relevantné dôkazy týkajúce sa uplatneného nároku na náhradu nemajetkovej ujmy.

41. Žalobca v tomto smere argumentoval výsluchom svedkov pred okresným súdom ako aj listinnými dôkazmi. Po zrušení veci a vrátení okresnému súdu v konaní neboli navrhnuté žiadne nové dôkazy, preto s poukazom na ust. § 365 ods. 3 CSP rozsah dôkazov je uzavretý. V súlade s ust. § 384 ods. 1 CSP odvolací súd v relevantnom rozsahu zopakoval dokazovanie, pretože aj s prihliadnutím na závery dovolacieho súdu je zjavné, že okresný súd dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam.

42. Žalovaná zotrvala na svojich doterajších argumentoch, pričom žiadala, aby v prípade, že súd žalobe vyhovie, povinnosť plniť uložil v lehote 20 dní, pretože vzhľadom na administratívne postupy žalovaná by nevedela v tak krátkej lehote uloženú povinnosť splniť.

43. Oboznámením sa s výpoveďami svedkov odvolací súd zisťoval následky spôsobené vzneseným obvinením. Z výpovede svedka Z. A. vyplynulo, že bol priamy nadriadený žalobcu, po medializácii kriminálnej činnosti sa jeho vzťah zmenil, navštevovali sa predtým, potom nie, v zamestnaní ho odsudzovali. Uveril, že žalobca môže byť páchatelom podvodu, pretože to bolo v médiách.

44. Svedok M. E. A. po tom, čo bol žalobca obžalovaný, tomu uveril. Predtým ho hodnotil ako nadriadený pozitívne.

45. Z výpovede svedka Z. Z. mal súd preukázané, že žalobcu pozná 30 rokov, bývali v jednom meste a boli dobrí známi, navštevovali sa. Potom sa odsťahoval, kontakty sa prerušili, neskôr sa dozvedel od policajtov a z médií, že žalobca je obžalovaný, z kamarátstva vycúval. Predtým sa navštevovali aj s manželkami, chodili s deťmi vonku. Okolie ho odhovárало od kamarátstva so žalobcom.

46. Z výpovede svedok M. M. J. súd zistil, že žalobca je jeho švager, manželky sú sestry. Pred tým vzťahy boli dobré, no keď sa po celom v E. hovorilo, že žalobca je spojený s mafiou, veľmi sa zľakol a otočil sa mu chrbtom, ich vzťah ochladol. Predtým sa často stretávali v rodine, oslavovali. Teraz sa už len pozdravia. Nebolo mu príjemné, že bol spájaný so švagrom mafiánom.

47. Svedok N. Z., syn žalobcu, vypovedal, že po obvinení sa všetko zmenilo v škole a doma, kde bolo napätie, hádky, vypadalo to na rozvod rodičov. Prestali k nim chodiť rodinní príslušníci kamaráti, v škole sa s ním nikto nerozprával ani nekomunikoval.

48. Svedok M. M. uviedol, že žalobcu pozná ako spoluobyvateľa z dediny. Rodinné vzťahy boli veľmi dobré, skoro každý víkend sa stretávali, varili guláš. Po medializácii trestného stíhania sa prestali stykať, verejná mienka nebola v dedine dobrá, o čom vedel, pretože mal krčmu a bar, aj v súčasnosti sa vzťahy nezlepšili a nenavštevujú sa.

49. Súd zopakoval dokazovanie listinnými dôkazmi. Z uznesenia Prezídia Policajného zboru, Úrad boja proti korupcii, odbor boja proti korupcii Stred zo dňa 20. 12. 2004 mal súd za preukázané, že začalo trestné stíhanie vo veci za trestný čin podvodu podľa § 250 ods. 1, 5 Trestného zákona a súčasne podľa § 163 ods. 1 Trestného poriadku, pričom žalobca bol obvinený z trestného činu založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 185a ods. 1 Trestného zákona a z pomoci trestného činu podvodu podľa § 10 ods. 1 písm. c) k § 250 ods. 1, ods. 5 Trestného zákona.

50. Z obžaloby Vojenskej obvodnej prokuratúry, Prešov, OPv 151/08 mal súd preukázané, že voči žalobcovi bola podaná obžaloba v zmysle § 234 ods. 1 Tr. por..

51. Z rozsudku Okresného súdu Michalovce zo dňa 22. 7. 2010, sp. zn. 8T/16/2009 mal súd preukázané, že žalobca bol oslobodený spod obžaloby.

52. Uznesením Krajského súdu v Košiciach zo dňa 25. mája 2011, sp. zn. 6 To/87/2010 podľa § 319 Tr. por. bolo zamietnuté odvolanie vojenského obvodného prokurátora proti rozsudku Okresného súdu Michalovce zo dňa 22. 7. 2010.

53. Z rozhodnutia riaditeľa colného úradu o prepustení zo služobného pomeru zo dňa 30. 9. 2003, značka: R-6902/2003-530140, Colný úrad Čierna nad Tisou, riaditeľ Colného úradu Čierna nad Tisou, mal odvolací súd preukázané, že nakoľko žalobca porušil služobnú prísahu a služobnú povinnosť zvlášť hrubým spôsobom a jeho ponechanie v služobnom pomere by bolo na ujmu dôležitých záujmov štátnej služby, preto ho v súlade s ustanovením § 183 ods. 1 písm. e) zákona o štátnej službe colníkov prepustil zo služobného pomeru.

54. K prepusteniu zo služobného pomeru došlo z dôvodu, že žalobca ako colník porušil základné povinnosti colníka stanovené v § 44 ods. 3 písm. a), b), g) a h) Zákona o štátnej službe colníkov, a to tým, že dňa 9. 9. 2003 v nočnej zmene na stanovisku nákladná - dovoz na PCÚ Vyšné Nemecké nedôslednou a nedbalo vykonanou colnou kontrolou prepustil v návесе evidenčné číslo XXXXX C. kamión evidenčné číslo XXXXX KA XX XXX kartónov cigariet (5 737 800 kusov cigariet) značky A. anglickej výroby bez označenia kontrolnou známkou, čím konal v rozpore s ustanovením § 5 a § 216 ods. 1 písm. a) zákona č. 238/2001 Z. z. Colný zákon; ďalej porušil rozhodnutie GR CR SR č. 12/2002 a Rozkaz RCÚ č. 238/2002 tým, že neprijal pri kontrole rizikového tovaru žiadne z opatrení, ktoré je uvedené vo vyššie uvedenom rozhodnutí a v rozkaze a vykonal fyzickú colnú kontrolu rizikového tovaru deklarovaného na uvedenom kamióne sám; ďalej porušil Rozkaz 11/2002 VPCÚ Vyšné Nemecké tým, že nevykonal úplnú vnútornú colnú kontrolu vyššie uvedeného kamiónu v takom rozsahu, aby sa presvedčil, či tovar uvedený v colných, prepravných a sprievodných dokladoch zodpovedá skutočnému stavu.

55. Z listinných dôkazov mal odvolací súd preukázané, že na základe uznesenia Prezídia Policajného zboru, Úrad boja proti korupcii, odbor boja proti korupcii Stred zo dňa 20. 12. 2004 začalo trestné stíhanie vo veci za trestný čin podvodu podľa § 250 ods. 1, 5 Trestného zákona a súčasne podľa § 163 ods. 1 Trestného poriadku, pričom žalobca bol obvinený z trestného činu založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 185a ods. 1 Trestného zákona a z pomoci trestného činu podvodu podľa § 10 ods. 1 písm. c) k § 250 ods. 1, ods. 5 Trestného zákona. Na základe odvolania Vojenskej obvodovej prokuratúry Krajský súd v Košiciach odvolanie zamietol, čím právoplatne skončilo trestné stíhanie na žalobcu. Žalobca bol trestne stíhaný od 20. 12. 2004 do 25. 05. 2011, t. j. 6 rokov 5 mesiacov a 5 dní. Z rozhodnutia riaditeľa colného úradu mal súd preukázané, že žalobca bol prepustený zo služobného pomeru dňa 30. 09. 2003, teda skôr, ako bolo voči nemu vznesené obvinenie, za porušenie služobnej disciplíny, ktoré konanie bolo posudzované aj z hľadiska naplnenia skutkovej podstaty trestného činu.

56. Namietanú pasívnu vecnú legitímáciu považoval odvolací súd už vo svojom zrušujúcom rozsudku za právoplatne a záväzne vyriešenú uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 17. 04. 2014 č. k. 16Co/787/2013 - 280, ktoré potvrdilo uznesenie zo dňa 26. 08. 2013, č. k. 10C/26/2012 - 269, pričom dovolací súd v tomto smere odvolaciemu súdu nič nevytkol.

57. Oslobodzujúci rozsudok súdu v trestnom konaní má rovnaké dôsledky ako prípadné uznesenie o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia pre nezákonnosť. Je nesporné, že právoplatnosťou oslobodzujúceho rozsudku sa trestné konanie žalobcu skončilo a žiadny právny predpis nevytvára priestor pre samostatné formálne zrušenie rozhodnutí vydaných počas trestného stíhania, nezákonnosť ktorých je daná faktom, že po právoplatnom oslobodení spod obžaloby sa na žalobcu hľadí ako na nevinného. Povinnosťou orgánov činných v trestnom konaní je vyšetrovať a stíhať trestnú činnosť, no štát sa nemôže zbaviť zodpovednosti za ich činnosť, ak sa ukáže ako mylná, zasahujúca do základných práv človeka. Judikatúra dospela k záveru, že ak bol obžalovaný oslobodený spod obžaloby, treba vychádzať z toho, že čin nespáchal a trestné stíhanie proti nemu nemalo byť začaté. V takom prípade nárok na náhradu škody spôsobenej trestným stíhaním sa posudzuje ako nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím, a preto je aj uznesenie Prezídia Policajného zboru, Úrad boja proti korupcii, odbor boja proti korupcii Stred zo dňa 20. 12. 2004 nezákonným rozhodnutím, ktorým bola žalobcovi spôsobená škoda, čím je daný základ uplatneného nároku, nakoľko boli splnené podmienky zák. č. 514/2003 Z. z. uvedené v § 3 ods. 1 písm. a), § 5 ods. 1 a § 6 ods. 1.

58. Z výpovede svedkov mal odvolací súd preukázané, že v dôsledku začatého trestného stíhania došlo zmene kvality života žalobcu, a to vo vnútri rodiny, v okruhu širšej rodiny i priateľov a nakoniec aj vo vzťahu k občanom bývajúcim v rovnakej dedine a bývalým kolegom. Z výpovede syna žalobcu vyplynulo, že vzťahy boli napäté, smerovalo to k rozvodu rodičov. Teda dôsledok nepostihoval priamo len žalobcu, ale aj jeho najbližších rodinných príslušníkov, pričom aj syn žalobcu sa dostal do izolácie v dôsledku straty priateľov a z dôvodu, že s ním nikto nekomunikoval. Švagor M. J. potvrdil, že hoci sa stretávali, žili ako rodina, v dôsledku danej situácie vzťahy ochladli. Aj výpoveď tohto svedka potvrdzuje, že došlo k vážnemu narušeniu vzťahov v rodine, ich ochladnutiu, pretože nechceli byť spájaní so žalobcom mafiánom. Z. Z. ako svedok potvrdil veľmi blízky priateľský vzťah so žalobcom a jeho rodinou, pričom treba zohľadniť, že sa poznajú 30 rokov. Narušenie dôvery po takých rokoch priateľstva nie je zanedbateľný dôsledok na život žalobcu, ako aj jeho rodiny. Podobne svedkovia z pracovného prostredia Z. A. a M. E. A. potvrdili zmenu vzťahu k žalobcovi. Svedok M. M. potvrdil širší negatívny dopad v rámci dediny, keď potvrdil, že verejná mienka nebola v dedine dobrá. So žalobcom sa navštevovali varili guláš, následne tieto vzťahy ochladli a potom sa už nezlepšili. V konečnom dôsledku to nepochybne pre žalobcu znamenalo spoločenskú izoláciu, zmenu doterajšieho rodinného aj spoločenského života čo malo vplyv minimálne na psychickú pohodu žalobcu. Hrozba rozpadu rodiny je vážnym zásahom, pričom rezonovali skutky, za ktoré bol stíhaný ako aj možná trestná sadzba.

59. Za podstatné odvolací súd považuje aj dĺžku trestného konania 6 rokov a 5 mesiacov. Počas celej dlhej doby žalobca prežíval stres, dôsledky začatého trestného stíhania podstatným spôsobom znižovali dennodennú kvalitu života. Odvolací súd je presvedčený, že došlo k vážnemu zásahu do osobnostných práv žalobcu na ochranu jeho súkromného a rodinného života, dôstojnosti, osobnej cti a dobrej povesti.

60. Pokiaľ ide o vykonané dôkazy novinovými článkami, žalobca bol iniciálkami označený, dalo sa zistiť, že ide o colníka pôsobiacom na určitom mieste, okrem toho články vyšli v regionálnej tlači s obmedzeným pôsobením, hoci v elektronickej podobe by sa cielene k danej informácii dalo dostať akémukoľvek používateľovi internetu. Žalobca v článkoch nebol prvoradým bodom pozornosti, tá bola venovaná iným osobám, bol však v súvislosti s touto trestnou činnosťou označený ako stíhaný.

61. Z hľadiska argumentácie žalovanej súd zohľadnil to, že žalobca nepreukázal skutočné zdravotné následky, okrem akceptovaných pocitových (nervozita, bolesť brucha), následky v spoločenskom uplatnení, či rozpad rodiny. Medializácia prebehla na regionálnej úrovni a v prípade, že články čítala osoba, ktorá nebola z regiónu, prebrala iba iniciály a skutok bez bližšieho vzťahu k osobe žalobcu. Žalobca nebol tak známou osobou, kde by zásah do jeho osobnostných práv bol predmetom diskusie a vedomosti širokej verejnosti. Odvolací súd sa nestotožňuje celkom s tvrdením žalovanej, že žalobca zásah nijako nepreukázal, resp., že k zásahu nedošlo, čo bolo preukázané vyššie uvedenými dôkazmi. Súd však prihliadol aj na to, že k prepusteniu zo služobného pomeru nedošlo v dôsledku začatého trestného stíhania, pretože sa tak stalo rok predtým, teda žalobca nemôže nárok odvodzovať aj zo zásahu v pracovnej oblasti, pretože o zamestnanie prišiel v dôsledku porušenia povinností colníka, ktoré majú veľmi blízko ku skutkom, ktoré sa mu dávali za vinu v trestnom konaní.

62. Odvolací súd dospel k názoru, že je namieste aplikácia § 17 ods. 2 zák. č. 514/2003 Z. z., podľa ktorého v prípade, ak iba samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadostučinením vzhľadom na ujmu spôsobenú nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom, uhrádza sa aj nemajetková ujma v peniazoch, ak nie je možné uspokojiť ju inak.

63. Výška odškodnenia má zákonný rámec v úprave ust. § 17 ods. 3 cit. zákona, podľa ktorého výška nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa odseku 2 sa určuje s prihliadnutím najmä na a) osobu poškodeného, jeho doterajší život a prostredie, v ktorom žije a pracuje, b) závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k nej došlo, c) závažnosť následkov, ktoré vznikli poškodenému v súkromnom živote, d) závažnosť následkov, ktoré vznikli poškodenému v spoločenskom uplatnení.

64. Žalobca nepreukázal, že by mu v spoločenskom uplatnení vznikli následky. Ku skončeniu služobného pomeru došlo pred vznesením obvinenia, a to v dôsledku porušenia služobnej disciplíny. V súkromnom živote nedošlo okrem vyššie popísaných následkov (bod 57 odôvodnenia) k iným závažnejším následkom. Súd musel prihliadnuť na to, že závažnosť vzniknutej ujmy, ktorá nebola závažná a zároveň zohľadňoval okolnosti, za ktorých k nej došlo, keď daná trestná činnosť predstavuje závažné porušenie zákonom aprobovaného chovania a je povinnosťou štátu zabezpečiť, aby na danom úseku nedochádzalo k páchaniu trestnej činnosti. Hoci žalobca nebol odsúdený, z rozhodnutia o prepustení zo služobného pomeru vyplýva, že ide o sankcionovateľné chovanie, ktoré za určitých okolností môže vzbudzovať pochybnosti o zodpovednom a beztrestnom výkone služobných povinností. Súd akceptoval, že k narušeniu došlo v rodinnom aj pracovnom prostredí, v mieste bydliska a v širšom okolí, čo zakladá dôvod na priznanie uplatneného nároku.

65. Z hľadiska priznania výšky náhrady nemajetkovej ujmy súd vychádzal z ustálenej judikačnej praxe súdov Slovenskej republiky, ktorú nakoniec odvolací súd akceptoval aj vo svojich skorších rozhodnutiach, kde taktiež vychádzal z rozhodovacej praxe Najvyššieho súdu SR, pričom dospel k záveru, že maximálna výška je limitovaná aj inými predpismi slovenského právneho poriadku a judikatúrou ESLP, na ktorú aj odvolací súd poukázal, pričom sa nestotožnil s argumentom žalobcu, že ide o retroaktivitu. Odvolací súd rozhodoval najskôr rozsudkom zo dňa 22.2.2017, kde vyslovil právny názor pre prvoinštančný súd, a následne 14.11.2018, pričom v tom čase neboli známe rozhodnutia 7Cdo/100/2017, 6Cdo/38/2019.

66. Odvolací súd pri rozhodovaní podrobil uplatnenú výšku nemajetkovej ujmy vo vzťahu ku kritériám naznačeným dovolacím súdom, pričom komparoval následky, ku ktorým došlo namietaným nezákonným rozhodnutím v danej veci a následkami, ktoré vznikajú obetiam trestných činov, náhradám za telesné zranenia či dokonca smrť.

67. Z hľadiska rozhodovania odvolací súd vychádzal zo skutočnosti, že žalobca bol stíhaný v čase od 20.12.2004 do 25.5.2011, kedy oslobodzujúci rozsudok založil predpoklad, aby sa žalobca mohol domáhať nemajetkovej ujmy za toto obdobie.

68. Ku dňu 25.5.2011 platil § 17 ods. 4 zák. č. 514/2003 Z. z. v znení: Výška nemajetkovej ujmy spôsobenej rozhodnutiami uvedenými v § 7 a 8 je najmenej jedna tridsatina priemernej nominálnej

mesačnej mzdy zamestnanca v hospodárstve Slovenskej republiky za predchádzajúci kalendárny rok, a to za každý, aj začatý deň pozbavenia osobnej slobody.

69. Z dokazovania nebolo preukázané, že žalobca bol pozbavený osobnej slobody, teda dané ustanovenie neuvádzalo maximálny limit na priznanie náhrady. Ten bol zavedený až zák. č. 412/2012 Z. z., keď podľa § 17 ods. 4 výška náhrady nemajetkovej ujmy priznaná podľa odseku 2 nemôže byť vyššia ako výška náhrady poskytovaná osobám poškodeným násilnými trestnými činmi podľa osobitného predpisu, ktorým bol zákon č. 215/2006 Z. z. o odškodňovaní osôb poškodených násilnými trestnými činmi v znení zákona č. 79/2008 Z. z.. Tento zákon v ust. § 6 v znení do 30.6.2013, ale aj po ňom limitoval výšku nemajetkovej ujmy tak, že celková suma odškodnenia poskytnutá podľa tohto zákona nesmie presiahnuť päťdesiatnásobok minimálnej mzdy. Je pochopiteľné, že minimálna mzda sa vyvíjala a zvyšovala. Odvolací súd je toho názoru, že výška náhrady sa nemôže odvíjať od času, kedy súd rozhoduje, ale od času, kedy mu vznikol nárok na náhradu nemajetkovej ujmy, t. j. od 25.5.2011.

70. Citovaný zákon č. 215/2006 Z. z. bol účinný od 1.5.2006 do 31.12.2017. Od 1.1.2018 sa stal účinný zákon č. 274/2017 Z. z. o obetiach trestných činov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

71. V zmysle § 13 zák. č. 274/2017 Z. z. celková suma odškodnenia poskytnutá podľa tohto zákona nesmie presiahnuť päťdesiatnásobok sumy mesačnej minimálnej mzdy platnej na obdobie kalendárneho roka, v ktorom došlo k spáchaniu trestného činu.

72. Zákon tak zachoval maximálnu hranicu limitovanú päťdesiatnásobkom sumy mesačnej minimálnej mzdy, avšak určenej podľa kalendárneho roka, kedy došlo k spáchaniu trestného činu. Aj v zmysle danej úpravy je špecifikovaná závažnosť zásahu, keď napr. podľa § 12. ods. 1 na výpočet odškodnenia, ak ide o ujmu na zdraví, sa primerane použijú ustanovenia osobitného predpisu upravujúceho poskytovanie náhrady za bolesť a náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia. Limity sú určené aj v nasledujúcich odsekoch (2) Ak bola trestným činom spôsobená smrť, obeť násilného trestného činu má nárok na vyplatenie odškodnenia za spôsobenú nemajetkovú ujmu vo výške dvadsaťpäť násobku sumy mesačnej minimálnej mzdy platnej na obdobie kalendárneho roka, v ktorom došlo k spáchaniu trestného činu. Ak bola trestným činom spôsobená smrť a je len jedna pozostalá obeť násilného trestného činu, ktorá bola odkázaná výživou na zomretého, má nárok na vyplatenie odškodnenia vo výške päťdesiatnásobku sumy mesačnej minimálnej mzdy platnej na obdobie kalendárneho roka, v ktorom došlo k spáchaniu trestného činu. (3) Pri trestnom čine obchodovania s ľuďmi, trestnom čine znásilnenia, trestnom čine sexuálneho násillia, trestnom čine sexuálneho zneužívania, trestnom čine týrania blízkej osoby a zverenej osoby alebo trestnom čine nedobrovoľného zmiznutia má obeť násilného trestného činu nárok aj na vyplatenie odškodnenia za spôsobenú nemajetkovú ujmu vo výške desaťnásobku sumy mesačnej minimálnej mzdy platnej na obdobie kalendárneho roka, v ktorom došlo k spáchaniu trestného činu.

73. Vzhľadom na zistenú a preukázanú závažnosť následkov v rozhodovanej veci odvolací súd dospel k záveru, že náhrada sa v porovnaní s maximálnym limitom určenej v novej právnej úprave nemôže akceptovať, pretože život, závažné následky násilných trestných činov nemožno zrovnávať s dôsledkami oslobodenia spod obžaloby, navyiac, ak žalobca nebol vo väzbe a neboli preukázané tak závažné dopady, ktoré by mohli konkurovať strate života či zdravia.

74. Súd pri určení výšky vychádzal aj z iných rozhodnutí v podobných veciach, pričom, ako už v skoršom rozhodnutí uviedol, porovnával právnu úpravu v Českej republike, (cca 50 až 67 eur) za jeden mesiac konania. Najvyšší súd pritom považoval za potrebné zohľadniť aj to, že akékoľvek konanie vždy nejakú dobu trvá. Bolo by preto nesprávne, ak by aj počiatková doba konania (ktorú by bolo možné považovať ešte za primeranú) bola odškodňovaná v rovnakej výške ako doba ju presahujúca. Pre vysporiadanie sa s touto problematikou tak najvyšší súd pokladal za rozumné, aby prvé dva roky konania (resp. prvých 24 mesiacov) boli ohodnotené sumou o polovicu nižšie, než by prináležala neskôr. Súd by teda mal pri stanovovaní sumy predstavujúcej primerané zadosťučinenie vždy prihliadnuť k celkovej dobe konania. Ak bolo navyše konanie extrémne dlhé, tzn. trvalo výrazne dlhšie, než by sa dalo vzhľadom na okolnosti daného prípadu očakávať, mala by sa priznaná čiastka za príslušný časový úsek blížiť k hornej hranici určeného intervalu. Každý prípad je potrebné posudzovať individuálne a zohľadniť všetky okolnosti a špecifikám (Stanovisko Občanskoprávného a obchodného kolegia Nejvyššího soudu České republiky zo dňa 13. 4. 2011, sp. zn. Cpjn 206/2010).

75. Odvolací súd v kontexte poukazuje napr. na rozhodnutie NS SR zo dňa 27.6.2013 sp. zn. 3Cdo/11/2012, kde dovolanie odmietol, pričom trestné stíhanie bolo vedené 3 roky, súd priznal 2.000EUR.

76. V rozhodovanej veci odvolací súd určil horný limit nemajetkovej ujmy vo výške 1.000 EUR za rok s prihliadnutím na závažnosť vzniknutých následkov. Odvolací súd pokladal za spravodlivé, aby prvé dva roky konania boli ohodnotené sumou o polovicu nižšie, ako by prináležala neskôr. Žalobcovi tak za prvé dva roky priznal sumu 1.000 EUR (1.000 EUR/rok : 2 = 500 EUR x 2 roky = 1.000 EUR).

Celkovo trestné stíhanie trvalo 6 rokov a 5 mesiacov, potom za ďalšie 4 roky a 5 mesiacov (53 mesiacov) pri striktnom matematickom výpočte by patrilo 4.416,66 EUR (1.000 EUR/rok : 12 mesiacov = 83,33 EUR/mesiac x 53 mesiacov = 4.416,66 EUR). Spolu 1.000 EUR + 4.416,66 EUR = 5.416,66 EUR. Súd matematicky vypočítanú sumu zaokrúhlil na sumu 5 400 EUR. Vo zvyšku (pre 16 350 EUR) žalobu do sumy 21.750 EUR zamietol. Odvolací súd akceptoval návrh žalovanej na priznanie dlhšej paričnej lehoty z dôvodu, aby mohli byť finančné prostriedky zabezpečené včas s prihliadnutím na administratívne postupy žalovanej.

77. Odvolací súd dopĺňa, že maximálna hranica pre priznanie nároku je ku dňu vzniku nároku (25.5.2011) 15.850 EUR, keď táto nesmie prekročiť päťdesiatnásobok sumy mesačnej minimálnej mzdy, ktorá bola v roku 2011 vo výške 317 EUR (317 EUR x 50 = 15.850 EUR).

78. O trovách konania (prvoinštančného, odvolacieho a dovolacieho) odvolací súd rozhodol v súlade s ustanovením § 396 ods. 1, 2 CSP, § 255 ods. 2 a § 262 ods. 1 CSP.

79. Podľa § 255 CSP súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci (ods. 1).

80. Ak mala strana vo veci úspech len čiastočný, súd náhradu trov konania pomerne rozdelí, prípadne vysloví, že žiadna zo strán nemá na náhradu trov konania právo (ods. 2).

81. Odvolací súd dospel k záveru, že úspech žalobcu bol len čiastočný, pričom jeho úspech bol vyvážený úspechom žalovanej. Žalobca sa domáhal náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 100.000 EUR, náhrady ušlej mzdy vo výške 34.840,40 EUR, náhrady škody vo výške 2.030,69 EUR.

82. Z nároku náhrady škody 2.030,69 EUR bolo žalobcovi priznaná 1-ica (1.015,345 EUR). Pomer úspechu je vyvážený, žiadnej strane nevzniklo právo na náhradu trov konania.

83. Vo vzťahu k náhrade ušlej mzdy vo výške 34.840,40 EUR žalobca zobral žalobu späť, teda nebol v konaní úspešný, pričom platí, že procesne zavinil zastavenie konania v tejto časti (§ 256 ods. 1 CSP), potom pri danom nároku vzniklo žalovanej právo na náhradu trov.

84. Žalobca sa domáhal náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 100.000 EUR, kde bol úspešný v rozsahu 5.416,66 EUR. Pri uplatnení nároku na náhradu nemajetkovej ujmy je žalobca povinný v návrhu na začatie konania uviesť jeho požadovanú výšku. Z povahy tohto nároku však vyplýva, že presné stanovenie výšky plnenia je závislé vždy od úvahy súdu. Je preto spravodlivé, aby až súdom prisúdená výška plnenia (nie žalobcom v návrhu uplatnená) bola braná za základ pre výpočet jednotlivých trov konania vrátane tarifnej hodnoty pre určenie základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby v prípade, že strana je zastúpená advokátom, lebo až vtedy je známa hodnota sporu. V sporovom konaní je kritérium procesného úspechu prvoradým kritériom posudzovania náhrady trov konania, čomu zodpovedá aj systematické začlenenie tohto ustanovenia. Podľa tohto kritéria môže súd priznať náhradu trov konania v plnej výške aj v prípade, ak súd priznal nárok úspešnej strane, nie však v požadovanej výške. Ide o prípady, keď výška nároku závisí od úvahy súdu.

85. Z týchto dôvodov odvolací súd vyslovil, že žiadna zo strán nemá na náhradu trov konania právo.

86. Senát krajského súdu prijal toto rozhodnutie pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. CSP)

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP).

Dovolanie môže podať intervenient, ak spolu so stranou, na ktorej vystupoval, tvoril nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 (§ 425 CSP).

Prokurátor môže podať dovolanie, ak sa konanie začalo jeho žalobou alebo ak do konania vstúpil (§ 426 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Ak zákon na podanie nevyžaduje osobitné náležitosti, v podaní sa uvedie,

- a) ktorému súdu je určené,
- b) kto ho robí,
- c) ktorej veci sa týka,
- d) čo sa ním sleduje a
- e) podpis.

(§ 127 ods. 1 CSP)

Ak ide o podanie urobené v prebiehajúcom konaní, náležitosťou podania je aj uvedenie spisovej značky tohto konania (§ 127 ods. 2 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a

ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).